

Сураи Одиёт

100-уми сураи Қуръон буда, дар Маккаи мукаррама нозил шуда,
аз 11 оят иборат аст.

Ин сура бо қасам хӯрдани Аллоҳ ба аспони ғозиён ва баёни сифати онҳо ҳангоми тохтан дар ҷанги зидди кофирон ибтидо ёфтааст. Дар давоми сура ношукрӣ ва носипосии инсон ба неъматҳои Парвардигор ва ҳарисии ӯ ба молу сарват баён мегардад.

Хатми сура дар бораи бозгашти ҳалоиқ ба пешгоҳи Парвардигори хеш аз барои ҳисобу китоб, ҷазою мукофот маълумот медиҳад.

Баъзе муфасссирон сабаби нузули ин сураро чунин ривоят мекунанд: «Расулаллоҳ (с) Мунзар ибни Амморро бо чанде аз саҳобагони ансорӣ муқобили гурӯҳе аз кофирони хиёнаткор ба ғазо фиристу ба онҳо фармуд, ки агар фалон рӯз вақти субҳ ба онҳо ҳамла кунед онҳоро, иншоаллоҳ, мағлуб мекунед!».

Онҳо чуноне ки Расулаллоҳ (с) гуфта буд, амал карданд, душманонро шикаст дода, ғолиб шуданд. Ҳангоми бозгаштан барои аз дарё гузаштан вақти зиёд сарф шуд ва вақти бозгашт тақрибан як моҳ таъхир шуд.

Мунофиқон ин ҳолатро ғанимат шуморида, дар байни худашон сухан бофта, дасиса карда гуфтанд: "Ҳамаи онҳое, ки набард рафта буданд, ҳалок шуданд, ҳатто як нафаре аз онҳо зинда намонд, ки хабари боқимондашонро биёрад". Муъминон ин хабарро шунида, маҳзун гаштанд. Ҳақтаъоло барои тасаллии дили онҳо ин сураро нозил кард.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмани-р-Раҳим

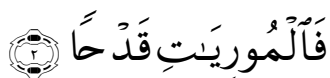
*Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону
бениҳоят бораҳм аст.*

وَالْعَدِيدِ ضَبْحًا ﴿١﴾

Ва-л-ъадидийāti забҳā. 1.

1. Қасам ба аспони тездавандаи нафасзананда,

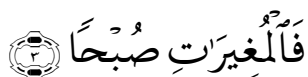
Яъне қасам ба он аспоне, ки бар онҳо саворони исломӣ дар чиҳод бар зидди кофирон тохтанд. Тохтани аспони онҳо ба дараҷае буд, ки нафаскашиашон бараъло шунида мешуд.

Фа-л-мурийāti қадҳā. 2.

2. пас, қасам ба аспони оташбароваранда аз наъл (сумм)-ашон,

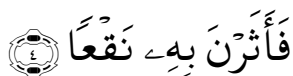
Ин оят сифати аспони тозандаро шарҳ дода гуфтааст, ки онҳо дар вақти тохтан чунон бо шиддат ва саҳт қадам мегузоштанд, ки ҳангоми бархӯрии наъли сумҳояшон аз сангҳо шарора меҷаҳид. Бинобар ин, Аллоҳтаъоло бо аспони ғозиёне, ки дорои чунин сифат буданд, қасам ёд намудааст.

Фа-л-муғйроти сибҳā. 3.

3. пас, қасам ба аспони гонаткунанда ҳангоми субҳ,

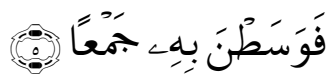
Далерони арабро чунин одат буд, ки барои огоҳ нашудани душман шаб роҳ мерафтанд ва саҳаргоҳ дар фуруғи сапедадам ба душман бо аспони ғайраткунандашон ҳамла меоварданд. Душманро дар ғафлат ёфта, бар онҳо пирӯз мешуданд. Шабона ҳамла карданро дур аз далерӣ ва шуҷоат мешумориданд. Мунзар ибни Аммор (ниг. ба муқаддимаи ҳамин сура) сардори лашкари зидди кофирон фиристодаи Расулulloҳ (с) дорои чунин сифатҳо буд.

Фа ашарна биҳи нақъā. 4.

4. ки дар он вақт губорро барангезанд.

Аспони муҷоҳидон чунон бо суръат ва тавоноӣ метохтанд, ки гарду ғубори аз зери сумҳои онҳо бароянда тамоми лашкари кофиронро печонида гирифт.

Фа васатна биҳи чамъā. 5.

5. Ва даромаданд дар он вақт дар миёни сипоҳ.

Яъне муҷоҳидон ҳангоми субҳдам бо аспони тездави қавӣ, ки ҳангоми давидан аз зери сумҳояшон оташ меҷаҳид, чангу ғубор лашкари душманро фаро мегирифт, бетарс, далерона ба миёни сафи душман раҳна мезаданд ва ғалаба мекарданд. Худованд бо услуби ба худ хос дар оятҳои 1 то 5-ум аспони муҷоҳидон ва ҷанги онҳоро тасвир намуд ва суҳанбофии мунофиқонро рад кард ва ин тасаллии дили мӯъминон шуд.

Оятҳои зер ҷавоби қасам буда Худованд гуфтааст, ки:...

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾

Инна-л-инсана ли Раббихи лакануд. 6.

6. Албатта, инсон барои Парвардигори худ носипос аст -

Одат ва табиати аксари инсон ин аст, ки неъматҳои Парвардигори худро нодида гирифта, шукри онҳоро намекунад. Фақат аз норасогиҳо ва мусибатҳо шикоят мекунад. Неъматҳоеро, ки Аллоҳтаоло ба ӯ арзонӣ доштааст, фаромӯш мекунад ва дар сари вақт онҳоро қадр намекунад, баъд аз заволи неъмат ақлу ҳушаш ба ҷояш меояду пушаймон мешавад, вале дигар чӣ фоида?

Эй инсон, назар ба аспӣ хуб кун, ки соҳибаш ба ӯ ҷуз каме коҳ ва як миқдор ҷав чизе зиёд намедихад, аммо дар вафодорӣ барои соҳибаш сар медиҳад. Ҳар ҷое ки савор ишора мекунад, меравад, медавад, меҷаҳад, ғубор меангезад ва дар маъракаи ҷангҳои тан ба тан далерона дохил мешавад. Бисёр вақтҳо мушоҳида шудааст, ки аспӣ вафодор худро барои наҷоти соҳибаш ба хатар меандозад. Инсон бояд дар вафодорӣ ақалан аз асп панд гирад. Бояд Худояшро (Моликашро), ки ба ӯ неъматҳои бисёре додааст, ҳеҷ гоҳ фаромӯш накунад. Дар роҳи вафои Он малики якто ба фидои мол ва нисори ҷон ҳозир бошад.

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾

Ва иннаҳу ʿалā ʿāлика ла шаҳид. 7.

7. ва албатта инсон, ба ин носипосии худ гувоҳ аст -

Албатта, нишонаи носипосгузори неъматҳои Парвардигор дар инсон ошкоро зоҳир аст. Акнун инсони боақлу боимон ва аз худ огоҳ бояд дар неъматҳои Худо шукргузори қарда бигӯяд: "Ай Парвардигорам, шукреро, ки лоиқи неъматҳои ато қардаат бошад, мани очиз ба ҷо оварда наметавонам." Худро хоксор гирифта, аз кибру ғуруру худнамоӣ даст кашад, шояд, ки Худованд раҳм кунад.

Ҳазрати шайх Саъдӣ дар ин хусус бисёр ба маврид гуфтааст: "Ҳар нафасе, ки инсон фурӯ мебарад мумидди(дарозкунандаи) ҳаёт аст ва ҳар нафасе, ки берун меорад, муфарриҳи(сабукидиҳандаи) зот аст. Пас, дар ҳар нафас ду неъмат мавҷуд аст ва ба ҳар неъмат шукре воҷиб". Он қадар неъматхое, ки Худованд ба инсон додааст, ҳеҷ кас шуморида наметавонад ва аз уҳдаи шукри он баромада ҳам наметавонад. Бинобар ин, узри кӯтоҳии худро пеши Худованд баён намуда, он қадаре, ки метавонад, шукр гӯяд.

Банда ҳамон беҳ, ки зи тақсири хеш

Узр ба даргоҳи Худой оварад.

Вар-на сазовори Худовандияш,

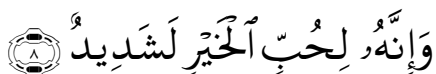
Кас натавонад, ки ба ҷой оварад. (Саъдӣ)

Навӣи шукр бисёр аст ва шукр самараи имон аст. Кӯтоҳтарин ва асоситарини шукр шукри лафзӣ аст. Масалан, доим бо забон гӯяд: "Алҳамдулиллоҳ, Раббӣ ва лакал ҳамд". "Яъне ҳамд собит бод, аз барои ту, эй Парвардигори ман, ва аз барои туст тамоми сифатҳои ҳамида". Аз неъматхое, ки инсон дар даст дорад, бояд шукргузор бошад. Шукри боигарӣ ин аст, ки ба фақирон бубахшӣ (ҳамчун закот, садақа ва ғайра). Шукри қувватдорӣ он аст, ки заифонро ёрдам намоӣ. Шукри султонӣ он аст, ки ҳақро ба ҳукми иҷро дарорӣ. Агар ту бой бошӣ ва дар дастархони ту чандин навӣи хӯрданиҳо бошаду ба ҳамсоият надиҳӣ, ту шукри неъмати Парвардигори худро ба ҷо наовардӣ.

Шукронаи Аллоҳро бо дил ба ҷо овардан ин аст, ки ба ҳар миқдоре, ки аз боигарӣ дорад, чун ризқи Худоод муносибат кунад ва қонеъу розӣ бошад. Неъматҳои додаи ӯ таъолоро кам нашуморад ва ба ҳар касе, ки Аллоҳтаъоло чизе дода бошад, ҳасад набарад. Вақте ки дар инсон ҳасад пайдо шуд, донанд, ки аз он ҷӣ Худо ба ӯ додааст, розӣ нест.

Пас, шахсе шукри дилро бо ризо будан аз Парвардигор, шукри амалро бо ёрӣ додан аз моли худ ба мӯҳтоҷон, шукри забонро бо бисёр гуфтани Алҳамдулиллоҳ, ҷамъ кунад, вай аз ҷумлаи шукркунадагон аст.

Аллоҳуммаҷъално минашшокирин. (Худое моро аз ҷумлаи шукргузoron гардон). Омин!

Ва иннаҳу ли ҳубби-л-хайри ла шадид. 8.

8. ва ба дурустӣ ки инсон дар дӯст доштани мол бисёр сахт ҳарис аст.

Инсон намедонад, ки анҷоми кораш чӣ мешавад, аммо дар ҷамъ кардани мол ва дӯст доштани он бисёр сахт ҳарис аст. Яъне ҳирсу тамаъ дар дидағони ӯ парда афканда ва ӯ дар ҳавою ҳавас ва муҳаббати мол чунон ғарқ мешавад, ки ҳатто неъматдиҳандаи асосиро фаромӯш мекунад, барои дӯст доштани ибодати Худо ва барои шукронаи неъматҳои Ӯ аз худ сусту заифӣ нишон медиҳад. Ин буд се амре, ки Худованд барои ин амрҳо ба аспони муҷоҳидин қасам ёд кард.

Худованд дар мазмуни оятҳои зер таъкид мекунад, ки ба молу боигарии дунё чандон рағбат накунад. Барои охират амалҳои солеҳро бисёр кунанд, зеро он рӯз ҳамаи корҳои инсон ошкор карда мешавад...

﴿ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴾

✽ А-фалā яъламу изā буъшира мā фи-л қубӯр. 9.

9. Оё намедонад, вақто ки он чӣ дар қабрҳост барангехта шавад,

Оё инсонҳо намедонанд, вақте мерасад, ки ҷасадҳои мурдагон зинда гардонида мешаванд? Барои ҳисобот ва подоши амалҳои дар дунё кардашон назди Парвардигори азимушшаън ҳозир мешаванд?

Агар ба ҳамаи ин боварии комил медоштанд, ин қадар ҳудашонро ба дунё дода, зӯҳду тақворо аз даст намедоданд.

﴿ وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴾

Ва ҳуссила мā фи-с-судӯр. 10.

10. ва он чӣ дар дилҳост, зоҳир карда шавад?

Дар қиёмат он сирру асрорҳое, ки дар дилҳо хобидааст, ҳамагӣ ошкор карда мешавад. Дар ин дунё метавон ҳила карда, кореро зоҳиран барои ризои Худо анҷом дод ва ботинан дигар ният дошт. Дар қиёмат бошад, ҳамаи онҳо ошкор мегардад ва ҳама аз нияти инсон огоҳ мешавад. Илова бар ин...

﴿ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ﴾

Инна Раббаҳум биҳим явмаизи-л ла Хаби́р. 11.

11. Албатта, дар он рӯз Парвардигорашон аз ҳоли онҳо хабардор аст.

Албатта, Парвардигори олам огоҳу доно ба он чи одамон дар дунё карда буданд. Худованд ба ҳар як амали онҳо, хоҳ нек бошад, хоҳ бад, подоши мувофиқ медиҳад. Худованд ба ҳеҷ кас зулм намекунад. Ҳеҷ кас дар он рӯз қуввати инкор карданро ҳам надорад.

Поёни сураи **"Одиёт"**. Ва лиллоҳил ҳамду вал минаҳ.

101-уми сураи Қуръон буда, дар Маккаи мукаррама нозил шуда, аз 11 оят иборат аст.

Ин сура аз аҳволи рӯзи қиёмат ва саҳтиҳои он сухан меронад. Дар он рӯз ҳодисаҳои бузург рӯй медиҳанд, мисли: бархестани мурдагон аз қабрҳо, аз ҳайбату даҳшати он рӯз ба ҳар тараф бенизом пароканда шудани мардум, реза-реза гашта, мисли пашми рангшуда дар ҳаво парвоз кардани кӯҳҳо. Ин буд муқаддимаи мухтасари сураи мазкур.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмани-р-Раҳим

Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону

бениҳоят бораҳм аст.

الْقَارِعَةُ

Ал-қориъаҳ.1.

1. (Сахт) кӯбанда(-и дилҳо).

Яке аз номҳои қиёмат аст, ки шарҳи он, иншоаллоҳ, дар оятҳои зер баён мешавад:

مَا الْقَارِعَةُ

Ма-л-қориъаҳ.2.

2. Чист он (сахт) кӯбанда?

Чист он "Қориъаҳ"? Он қиёмат то дараҷае беқароркунанда аст, ки ақлу ҳаёли кас дарк карда наметавонад ва он аз фаҳму